

บทที่ ๓

บทสรุปคู่มือเตรียมสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ สาขาช่างไฟฟ้าภายในอาคาร ระดับ ๑ (ภาคความรู้)

๓.๑ สรุปสาระสำคัญ

๓.๑.๑ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอัคคีภัย

การจะเกิดเพลิงไหม้ขึ้นได้นั้น จะต้องมียอดประกบ ๓ อย่างคือ วัตถุเชื้อเพลิง ออกซิเจน และความร้อนที่มีอุณหภูมิสูงพอที่จะติดไฟได้ การดับไฟกระทำได้โดยเอาองค์ประกอบอย่างใดอย่างหนึ่งออก

๓.๑.๒ ความปลอดภัยในการปฏิบัติงานด้านไฟฟ้า

การปฏิบัติงานทางด้านไฟฟ้า ต้องกระทำด้วยวิธีการอย่างปลอดภัยไม่เช่นนั้นอาจทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินได้ อันตรายที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานถูกไฟฟ้าดูดมี ๒ สาเหตุ คือร่างกายมนุษย์เข้าไปเกี่ยวข้องกับระบบวงจรไฟฟ้า และกระแสไฟฟ้าไหลผ่านร่างกายมนุษย์ลงสู่ดิน

การปฏิบัติงานด้านไฟฟ้าอย่างปลอดภัยจึงเป็นการตรวจสอบการทำงานของเครื่องมือรวมถึงอุปกรณ์ไฟฟ้าและการความพร้อมของผู้ปฏิบัติงานคือ อุปกรณ์ไฟฟ้าต้องไม่ชำรุดอยู่ในสภาพพร้อมใช้งานตลอดเวลา ผู้ปฏิบัติงานต้องทำงานด้วยความระมัดระวัง ไม่ประมาท และเชื่องช้ากับกฎระเบียบต่างๆที่ได้บัญญัติไว้ เพื่อรักษาชีวิตและทรัพย์สินทั้งผู้ปฏิบัติงานเองและผู้ให้บริการ

๓.๑.๓ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวงจรไฟฟ้า

วงจรไฟฟ้าโดยทั่วไปจะมีการต่อไหลต่ออยู่ ๓ ลักษณะ คือ การต่อแบบอนุกรม การต่อแบบขนาน และการต่อแบบผสม โดยมีข้อแตกต่างกันคือ การต่อแบบอนุกรมเป็นการนำไหลมาต่อเรียงกันไปเรื่อยๆ

หากมีโหลดหนึ่งตัวใดเปิดวงจรจะส่งผลให้โหลดไม่ทำงานทั้งหมด การต่อแบบขนานเป็นการนำโหลดมาต่อคร่อมร่วมกันระหว่างจุด ๒ จุด หากมีโหลดหนึ่งตัวใดเปิดวงจรจะไม่มีผลต่อโหลดอื่นยังทำงานได้เป็นปกติ ส่วนการต่อแบบผสมจะเป็นการนำโหลดมาต่อร่วมกันทั้งแบบอนุกรมและแบบขนานรวมไว้ในวงจรเดียวกัน การวิเคราะห์จะใช้หลักการของวงจรอนุกรมและวงจรขนานเข้ามาใช้ร่วมกัน การทำความเข้าใจกับวงจรไฟฟ้านั้นใช้กฎของโอห์ม กำลังไฟฟ้า พลังงานไฟฟ้าเป็นต้น ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญของผู้ประกอบอาชีพช่างไฟฟ้า

๓.๑.๔ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเครื่องวัดไฟฟ้า

แอมมิเตอร์ คือเครื่องวัดค่ากระแสไฟฟ้า โครงสร้างประกอบด้วยตัวต้านทานต่อขนานกับขดลวดเคลื่อนที่ ทำให้แอมมิเตอร์วัดค่ากระแสไฟฟ้าได้มากขึ้น **โวลท์มิเตอร์** คือเครื่องวัดค่าแรงดันไฟฟ้า โครงสร้างประกอบด้วยตัวต้านทานต่ออนุกรมกับขดลวดเคลื่อนที่ ทำให้โวลท์มิเตอร์วัดค่าแรงดันไฟฟ้าได้มากขึ้น **โอห์มมิเตอร์** คือเครื่องวัดค่าความต้านทาน โครงสร้างประกอบด้วย มิลลิแอมมิเตอร์ แบตเตอรี่ และตัวต้านทานปรับค่าได้ **วัตต์มิเตอร์** คือเครื่องวัดกำลังไฟฟ้าใช้หลักการแบบอิเล็กทรอนิกส์ โทโรดนาโมมิเตอร์ มีขั้วต่อวัด ๔ ขั้ว ขั้ววัด ๒ ขั้วแรกเป็นขดลวดกระแส อีก ๒ ขั้วที่เหลือเป็นขดลวดแรงดัน การบ่ายเบนของเข็มขึ้นอยู่กับภาระที่ต่อวงจรและแรงดันไฟฟ้าที่ป้อนให้วงจร **วัตต์ฮาร์วมิเตอร์** คือมิเตอร์วัดกำลังไฟฟ้าโดยวัดกำลังไฟฟ้าออกมาเป็นกิโลวัตต์ชั่วโมง (kWh) ใช้ตามบ้านเรือนหรือโรงงานอุตสาหกรรม **แคลมป์บ่อนมิเตอร์** คืออุปกรณ์ที่ใช้ในการวัดค่ากระแสไฟฟ้าสลับ โดยใช้แคลมป์คล้องสายไฟฟ้าและสามารถอ่านค่ากระแสไฟฟ้าได้

๓.๑.๕ สายไฟฟ้า

สายไฟฟ้าเป็นสื่อกลางการส่งผ่านกำลังไฟฟ้าจากแหล่งกำเนิดไฟฟ้าต้นทางไปยังจุดผู้ใช้งานไฟฟ้าปลายทาง การเลือกใช้งาน

สายไฟฟ้ามีข้อพิจารณา คือ ความสามารถในการนำกระแสไฟฟ้าสูงสุดของสายไฟฟ้า พิจารณาได้จากตารางหาขนาดกระแสของสายไฟฟ้าทองแดงหุ้มฉนวนพีวีซีตามมาตรฐานอุตสาหกรรม แรงดันไฟฟ้าที่ทนได้ เช่น ๓๘๐ หรือ ๗๕๐ โวลต์ อุณหภูมิแวดล้อมขณะใช้งาน เช่น ๖๐ หรือ ๗๐ องศาเซลเซียส ชนิดของฉนวน เช่น ฉนวนพีวีซีเหมาะสำหรับการเดินสายไฟฟ้าในอาคารทั่วไป และลักษณะการใช้งานโดยพิจารณาจากการติดตั้ง สถานที่ใช้งานหรือสภาพความแข็งแรงของสายไฟฟ้าทั้งนี้จะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับสายไฟฟ้าแต่ละชนิดด้วย

๓.๑.๖ อุปกรณ์ป้องกันกระแสเกิน

สภาวะความผิดปกติในระบบไฟฟ้าโดยมากมี ๓ ประเภท คือ สภาวะการใช้โหลดเกิน สภาวะลัดวงจร และสภาวะกระแสรั่วลงดินพิวส์ เป็นอุปกรณ์ป้องกันเมื่อเกิดไฟฟ้าลัดวงจร หรือกระแสไฟฟ้าไหลเข้าสู่วงจรมากเกินไปพิวส์จะหลอมละลายและตัดวงจรไฟฟ้าทันทีที่การต่อพิวส์ต้องต่อแบบอนุกรมเข้าในวงจร เซอร์กิตเบรกเกอร์มีกลไกการทริปอยู่ ๒ ลักษณะ คือการทริปด้วยความร้อนถูกใช้ในกรณีโหลดเกินและการทริปด้วยแม่เหล็กถูกใช้ในกรณีเกิดกระแสลัดวงจรที่มีค่าสูง เซอร์กิตเบรกเกอร์บางรุ่นจะมีการติดตั้งชุดตรวจจับกระแสรั่วลงดินเพื่อตรวจจับการรั่วลงดินของวงจรไว้ด้วย

๓.๑.๗ การต่อลงดิน

การต่อลงดินมีประโยชน์หลายประการคือ การทำให้ศักย์ไฟฟ้าของจุดที่ต่อลงดินมีค่าเป็นศูนย์ทำให้แรงดันไฟฟ้าแต่ละเฟสของทั้งสามเฟสมีค่าเท่ากัน และใช้สำหรับเป็นจุดต่อไปเข้ากับตัวถังของอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยในการสัมผัส รวมถึงใช้เป็นทางเดินของกระแสลงดินเพื่อให้กระแสลัดวงจรสูงมากพอที่อุปกรณ์ป้องกันลัดวงจร เช่น พิวส์หรือเซอร์กิตเบรกเกอร์ทำงานได้

๓.๑.๘ เครื่องมือในงานติดตั้งไฟฟ้า

การใช้เครื่องมืออย่างปลอดภัยผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้

ศึกษาคู่มือเกี่ยวกับเครื่องมือต่างๆดี การใช้เครื่องมือไม่ถูกต้องและไม่ถูกขนาดจะทำให้งานที่ทำไม่เรียบร้อยและผิดพลาดได้ง่าย รวมถึงเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุจากการใช้เครื่องมือได้ เครื่องมือไฟฟ้าควรตรวจสอบฉนวนไฟฟ้าให้อยู่สภาพที่ดีเสมอ

๓.๑.๙ งานเดินสายไฟฟ้าภายในอาคาร

การติดตั้งไฟฟ้าประกอบด้วย การเดินสาย การติดตั้งอุปกรณ์ทั่วไป และการติดตั้งอุปกรณ์ป้องกัน สามารถแยกตามวิธีการเดินสายได้ ๒ แบบคือ แบบเปิด การเดินสายแบบนี้สามารถมองเห็นสายไฟฟ้าได้อย่างชัดเจน เช่นการเดินสายไฟฟ้าด้วยเข็มขัดรัดสาย และแบบปิด สายไฟฟ้าจะถูกซ่อนไว้อย่างมิดชิดเป็นการป้องกันการกระแทกจากภายนอก เช่น การเดินสายในท่อร้อยสาย รางเดินสายและรางเคเบิล เป็นต้น

๓.๑.๑๐ วงจรร้อยย

วงจรร้อยยแบ่งออกเป็น ๔ ประเภทคือ วงจรร้อยยสำหรับเครื่องใช้ไฟฟ้า เช่นวงจรร้อยยสำหรับจักรเย็บผ้า ๔ ตัว วงจรร้อยยสำหรับจุดประสงค์ทั่วไป เช่น วงจรร้อยยเต้ารับไฟฟ้า วงจรร้อยยเฉพาะ เช่นวงจรรองรับอากาศ วงจรร้อยยหลายสาย เช่นวงจรรองรับไฟฟ้าสามเฟส

๓.๑.๑๑ ความสามารถของช่างไฟฟ้าภายในอาคาร

ช่างไฟฟ้าภายในอาคาร หมายถึง ช่างซึ่งประกอบอาชีพในงานติดตั้งระบบไฟฟ้ากำลัง แรงดันไฟฟ้ากระแสสลับไม่เกิน ๑,๐๐๐ โวลต์ สำหรับระบบไฟฟ้า ๑ เฟส หรือ ๓ เฟส หรือใช้กับไฟฟ้ากระแสตรงไม่เกิน ๑,๕๐๐ โวลต์ และอุปกรณ์ไฟฟ้าภายในอาคาร การแก้ไขปัญหาคัดข้อง และการตรวจสอบระบบไฟฟ้า โดยสามารถปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานซ่อมบำรุง การใช้เครื่องมือ การใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าภายในอาคารและหลักการใช้ทั่วไปของเครื่องใช้ไฟฟ้าสำหรับใช้ในที่อยู่อาศัย ตามมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ สาขาอาชีพช่างไฟฟ้าภายในอาคาร ระดับ ๑ ได้กำหนดกรอบความสามารถไว้กล่าวคือ เป็นผู้ที่สามารถเลือกใช้และตรวจสอบบริภัณฑ์ไฟฟ้า วัสดุ

อุปกรณ์ สายไฟฟ้า ท่อร้อยสาย ตลอดจนอุปกรณ์ป้องกันกระแสเกินเพื่อนำมาติดตั้งตามแบบที่กำหนด แล้วต่อสายวงจรไฟฟ้าควบคุมการเปิด-ปิดวงจรแสงสว่าง วงจรเต้ารับไฟฟ้า วงจรตู้ไฟฟ้า ด้วยวิธีเดินสายไฟฟ้าบนผิวผนังด้วยเข็มขัดรัดสายและท่อร้อยสายไฟฟ้าชนิดพีวีซีเพื่อให้วงจรทำงานได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้การปฏิบัติงานผู้ปฏิบัติงานต้องสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันภัยส่วนบุคคล ต้องใช้เครื่องมืออย่างถูกต้องและถูกวิธีเพื่อความปลอดภัยในการทำงาน เมื่อปฏิบัติงานเสร็จแล้วสามารถตรวจสอบการทำงานของวงจรไฟฟ้าและจัดเก็บ บำรุงรักษาเครื่องมือได้

๓.๒ จรรยาบรรณของผู้ประกอบอาชีพช่างไฟฟ้าภายในอาคาร

จรรยาบรรณ คือ หลักความประพฤติปฏิบัติอันเหมาะสมแสดงถึงคุณธรรมและจริยธรรมที่พึงปฏิบัติในการประกอบวิชาชีพที่บุคคลในแต่ละวิชาชีพได้ประมวลขึ้นเป็นหลัก เพื่อให้สมาชิกในสาขาวิชานั้นๆ ยึดถือปฏิบัติโดยมุ่งเน้นถึงการปลูกฝังจริยธรรม และเสริมสร้างให้สมาชิกมีจิตสำนึกบังเกิดขึ้นในตนเองเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติในทางที่ถูกที่ควร และมุ่งหวังให้สมาชิกได้ยึดถือ เพื่อรักษาชื่อเสียงและส่งเสริมเกียรติคุณของสมาชิกและสาขาวิชาชีพของตน

ผู้ประกอบอาชีพช่างไฟฟ้าภายในอาคาร ควรมีจรรยาบรรณ ดังนี้

- (๑) ไม่กระทำการใดๆ อันอาจนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ
- (๒) ต้องปฏิบัติงานที่ได้รับทำอย่างถูกต้องตามหลักปฏิบัติและวิชาการ
- (๓) ต้องประกอบวิชาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริต
- (๔) ไม่ใช้อำนาจหน้าที่โดยไม่ชอบธรรมหรือใช้อิทธิพลหรือให้ประโยชน์แก่บุคคลใด เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับหรือไม่ได้รับงาน

(๕) ไม่เรียก รับ หรือยอมรับทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อย่างใด สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ จากผู้รับเหมาหรือบุคคลใดซึ่งเกี่ยวข้องใน งานที่ทำอยู่กับผู้ว่าจ้าง

(๖) ไม่โฆษณาหรือยอมรับให้ผู้อื่นโฆษณาซึ่งการประกอบวิชาชีพ เกินความเป็นจริง

(๗) ไม่ประกอบวิชาชีพเกินความสามารถที่ตนเองจะกระทำได้

(๘) ไม่ละทิ้งงานที่ได้รับทำโดยไม่มีเหตุอันควร

(๙) ไม่เปิดเผยความลับของงานที่ได้รับทำ เว้นแต่ได้รับอนุญาต จากผู้ว่าจ้าง

(๑๐) ไม่แย่งงานจากผู้ประกอบการวิชาชีพบุคคลอื่น

(๑๑) ไม่รับทำงานหรือทำการตรวจสอบผลงานขึ้นเดียวกันกับที่ ผู้ประกอบการวิชาชีพบุคคลอื่นทำอยู่ เว้นแต่เป็นการทำงานหรือตรวจสอบ ตามหน้าที่หรือแจ้งให้ผู้ประกอบวิชาชีพบุคคลอื่นนั้นทราบล่วงหน้าแล้ว

(๑๒) ไม่ใช้หรือคัดลอกแบบ รูป แผนผัง หรือเอกสาร ที่เกี่ยวกับ งานของผู้ประกอบวิชาชีพบุคคลอื่น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากผู้ประกอบ วิชาชีพบุคคลอื่นนั้นแล้ว

(๑๓) ไม่กระทำการใดๆ โดยจงใจให้เป็นที่เสื่อมเสียแก่ชื่อเสียงหรือ งานของผู้ประกอบวิชาชีพบุคคลอื่น

คณะผู้ดำเนินการ

ที่ปรึกษา

หม่อมหลวงปิ่นตบทรัพย์ สมิติ	อธิบดีกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน
นายวิชัย คงรัตนชาติ	รองอธิบดีกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน
นายสิงห์เดช ชูอำนาจ	รองอธิบดีกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน
นายสุภาพ ปิงตา	รองอธิบดีกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน
นางอัจฉรา แก้วกำชัยเจริญ	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนามาตรฐาน และทดสอบฝีมือแรงงาน

ผู้จัดทำ

สำนักพัฒนามาตรฐานและทดสอบฝีมือแรงงาน